

Превэзэ КОММУНИСТ

В Л К С М

Маробком

дэн

горком

орган

КОНСТИТУЦИЙЫМ МАССЫЛАН УМЛАНДАРЫМАН

Тений 21 ийунышто Марий Автоном Совет Социалист Республикы Чрезвычайне XI-ше Совет Сйездше Марий АССР Конституцийым пэнгыздемден.

Тиде Конституций кугу Сталин Конституций нэгызш ышталтын. Ожно шемер марий руш империалист видьшты нимогай права деч посна, айдемылан шотлалтде пызырналтын илен. Тидын дөвө пырлык турло социальне чэр, тунемдымлык, лавра шемер марийым нидыренит. Тунам илаш моткокак йбсб лийын, эреак орлык, шуко шинчавуд йоген.

„Кугу Октябрь Социалист революцон эртышын неле шынчыржым кўрлб, марий калыкым царизмын да руш империалист буржуазийын национальне пызырмышт деч утарыш.

Националист контрреволюцийым шалатен, марий калык социалист строительствын кумда корныкыжо лэктэ. Тыге Марий АССР Чрезвычайне XI Совет Сйезд шөргэ, йбратыме Сталин йолташлан возен. Мемнан коммунист партий вуйлатыме кумда элыште пашам ышташ, тунемаш, канаш да тулэч молыланат эрык. Коммунизмыш вийан кайап корным кумдан волгалтарыме. Илаш сай да весела лийын. Төвө нине ончыктымо-шамычым Марий АССР Конституций паш раш возен. Сталин Конституций самынак Марий АССР Конституцийат граждан-шамычлан кугу правам пуа.

Конституцийыште ончыктымо граждан-шамычын правашт дөн обязанностьышт нэргөн шөмер массе коклаште кумда умландарымаш пашам ышташ ленин комсомол обэзан. Вет Сталин Конституций, тыгак Марий АССР Конституцийат—мемнан илыш дөн пийал улыт. Мэ Конституцийын кажне статьяжым пашаэ, колхозник да шкет кресаньык-шамычлан раш умландарышаш улына.

Туге гынат, посна районлаште Конституций нэргөн куатлын полшышаш улыт.

массе-политик умландарымаш паша чытыдыме начар кайа. Төвө Шернур районышто „У марий йал“, „У пасу“ да йатыр моло колхозыштат умландарымаш паша йбрыш лийын огыл. Шернур МТС-ын 9-ше дөн 8-ше тракторне бригадыштыже тракторист дөн трактористка-шамыч мемнан дөвө нимогай политик-умландарымаш уке, мамын вуйым шийыт. Нине бригадылаште чылаже 15 тракторист утла уло. Нуным кокла гыч пельже Марий АССР Конституцийым лудын лектын огытыл.

Тиде районышто ВЛКСМ райком отчет дөн сайлыме кампанье эртарымыж дөвө ик тўн пашам—эв чотшым Конституций умландарымашым йбрыш монден. Чын, Шернур районышто культбригад-влак пашам ыштат. Но нуно мўндырб уло колхозлаште, трактор бригадылаште паш шагал лийыт.

Ты шотышто моло районлаше комсомол организаци-шамычымат моташ огыш лий. Конституций нэргөн кумда пропаганда пашам шагал ышташ.

Вашке массе дөвө шурно погымаш тўнгалеш Комсомол организаци-шамыч волхоз бригадылаште Конституций нэргөн кумда пропагандым ышташ обэзан улыт. Тидлан лўмын политикым сайын палыше, грамотне комсомолэцым ойырман. Каныме годым бригадылаште, йошкар пу-саклаште лудаш лўмын Конституций, тўрлб газет-журнал-шамыч лийман.

Сталин Конституций дөн Марий АССР Конституцийым чыла пашаэ, колхозник да шкет кресаньык-шамыч илалшыже, рвэзыже раш пален шогышт. Тидын дөвө чыла пашаэштат пўтын шөмерын революцион шижмаштым пўсэмден шогыман. Тыгай кугу пашам ышташ комсомол организаци-шамыч большевик партий дөн правительствылан

А. И. Микойан йолташым СССР Калык Комиссар Совет прэсэдатель замэститэзлан пэнгыздемдымэ нэргэн

СССР Центральне Исполнительне Комитэт прэзидиумын пунчалмыжэ

СССР Центральне Исполнительне Комитэт прэзидиум пунчалэш:

СССР Калык Комиссар Совет прэсэдатель замэститэзлан СССР пищэвой промышленности Калык Комиссар Анастас Иванович Микойан йолташым пэнгыздемдаш.

СССР Центральне Исполнительне Комитэт прэсэдатель—М. КАЛИНИН.

СССР Центральне Исполнительне Комитэт сэкретарь—А. ГОРКИН.

Моско, Кремль. 1937 ий 22 ийуль.

СОВЭТ УШЭМ ГЭРОИ-ШАМЫЧ ЧКАЛОВ, БАИДУКОВ, БЭЛЪАКОВ ИОЛТАШМЫТ МОСКОШ ПОРТЫЛЫНЫТ

„АНТ—25“ самолёт дэ-нэ Моско гыч йудвэл пол-лус коч нигушак шичдэ йудвэл Амэригыш чонгш-тышэ Совэт Ушэм гэрой-шамыч Чкалов, Байдуков, Бэляков йолташымт 26 ийулышто 16 шагатат 13 минут жапыште Москош портылыныт.

Нуным Бэлорусс бокзалыште 10 тўжэм дэнэ паша-зэ-шамыч, родо-шочшышт, „АНТ—25“ самолётыш чонгш-таш йамдылыш—про-фэссор Туполэв, „АМ—34“ моторын конструкторжо—

Микулин, пэрэлыт штабын начальнигыш полковник Чкалов, инжэнэр Стоман, I ранг войэнны врач Розэн-блум да „АНТ—25“ само-лётым строитлышэ инжэ-нэр дэн тэхник-шамыч ли-йыныт.

Тыгак гэрой-шамычым вашлиймаштэ Рухимович, Алкснис, Хрущэв, Литвинов, Булганин, Халэпский, Буб-нов, Стэцкий, Таль, Ярослав-ский йолташымт да Совэт Ушэм гэрой-шамыч Шмидт, Спирин, Бабушкин, Алэк-сэйэв, Слэпнёв, Шэвэлюв,

СССР-ын заслужэнне льот-чикшэ Россинский да моло йолташымтат лийыныт.

Бэлорусс вокзал площа-дыште гэрой-шамыч лў-мэш митинг лийын. Митин-гыште ВКП(б) Рўдб Коми-тэт дэн СССР Совнарком лўм дэнэ Чкалов, Байдуков да Бэляков йолташымт Обороно Промышленность Калык Комиссар Рухимович йолташ саламлен. Вашэш мутым Чкалов йолташ ой-лен.

Гэрой-шамычым Моско пэш шокшын вашлийын.

Н. А. Булганин йолташым РСФСР Калык Комиссар Совет Прэсэдательлан пэнгыздемдымэ нэргэн

Пўтынэ Россий Центральне Исполнительне Комитэт прэзидиумын пунчалмыжэ

Пўтынэ Россий Центральне Исполнительне Коми-тэт прэзидиум пунчалэш:

Николай Александрович Булганин йолташым РСФСР Калык Комиссар Совет прэсэдательлан пэнгыз-демдаш.

Пўтынэ Россий Центральне Исполнительне Комитэт прэсэдатель—М. КАЛИНИН.

Пўтынэ Россий Центральне Исполнительне Комитэт сэкретарь—А. КИСЭЛЬОВ.

Моско, Кремль. 1937 ий 22 ийуль.

КНАГА АК ВОЛТАЛТЭШ

РСФСР Совнарком 1937 ий 1 август гыч ОГИЗ-ын шуко тиражан изданьжлан акым (номинал почэш) 15 процент волташ пунчалын.

Учэбне, общэствэне да педагогический литератур-лан (тўналтыш дөн кыда-лаш школан стабильне учебник, методик литера-тур, школысо библиотек-лык книга, географий карт, школык наглядне посо-бий да моло), социальне-экономик литературлан (массово литератур, науч-но-популярне, монографий,

граждан сар историй да моло) йал озанлык, сло-варне литературлан, авто-дорожно дөн водно, анти-религиозно литературлан, изопродукцылан, калэн-дарьлан да молылан ак волталтэш.

Книга лукмаштэ расхо-дым ончыкыжат изэмдаш-лан мэрим ышташ—кагаз отходым уэмдаш, книга лукмо сроком кўчыкэмдаш да книга журнал продук-цым шулэштарыме шотыш-то моло мэрим ышташ ОГИЗ-лан (Прон йолташ) куштымб.

Т. А. Йуркин йолташым СССР Пырчан дэн Вольык ашнымэ Совхоз Калык Комиссарлан пэнгыздемдымэ

Тихон Александрович Йуркин йолташым РСФСР Наркомсовхоз-шамыч паша гыч утарэн, СССР Пырчан дэн Вольык ашнымэ Совхоз Калык Комиссарлан СССР ЦИК пэнгыздемден.

Зайом оксам тўрыс тўлышт

„У кэчэ“ колхоз члэн-влак (Шернур район) „ССР Ушэм обороно пэнгыздем-дыме зайомлан“ подпискым ыштэныт. Тунамак зайом оксам 100 процентлан тў-лышт.

И. Ивук.

„Патыр“ колхоз члэн (Морко район) Марий АССР Чрезвычайне XI Совет Сйезд-дын дэлэгатше комсомолэц Инатэв Г. И. „ССР Ушэм обороно пэнгыздемдыме за-йомым“ 80 тэнгэлан под-писатлыш. Тунамак зайом оксам чыла тўлыш.

Иапик Иван.

Илышышт койын культурангэш

„Волгыдо“ колхозышто (Коклала йал совет, Шернур район) культур эреак куш-кын толэш. Шукэрте огыл 200 йен пурман клубым ыштыме. Тышке чумьрген колхозник-влак кавыш жа-пым культурно эртарат: шашке-шахмат дөвө модыт, газет-журнал-шамычым луд-дыт. Клуб пелен драмати-ческе, хоровой кружок-вла-кым организоватлыме, ну-

но пашаштым сайын ыш-тат.

Культурно илыш кол-хозник-влакын суртыш-кыштат кумдан шына. Йа-тыр колхозник-влак газет-журнал-влакым налыт.

Марий АССР Конститу-цийым колхозник-влак кум-дан лончылышт. Паша ыш-таш, канаш, тунемаш пра-вадан куанымыштым он-чыктышт. Шўшпык Иву.

ИСПАН КАЛЫК ФАШИЗМ ВАШТАРЭШ ГЭРОЙЛЫН КУЧЭДАЛЭШ

Фашист-шамычын испан калык үмбак кэржалтмышт

Герман дэн италийан фашист кашакын полшыштан ушаныш испан фашист-влак идалык ожно мэтэжым тунгалыч. Чумыр армий дэн флотым кынбелтэн, нуно эл мучко не жапыште перен, кучык сорокышто сэнгаш понышт.

Мэтэж генерал-шамычын тарванымштым шижын, пашазе-влак кидышкышт оружийым налыч да мэтэжик тужа дәне пашталын кучедалаш тунгалыч. Тыге пашазе-шамыч Мадридыште, Барселоньшто, чумыр Каталонийшто, он централне ужашын эрвал дэн тегыз воктенсе олалаште, Бискай залив сарыште сэнгашымашым ыштеныт. Вооруженно пашазе-шамыч республикым утарышт. Республикын тунг войенне вийже тунам пашазе милице ылье Тужако вооруженно кресаньык отряд-шамыч, испан калыкын чыла честне, культурно йенгышт ушнышт.

Регулярне армийын йа-тыр кугу ужышыже востаньылан ондаке йамды-лашт шоген гынат, начар вооружатлашты, сар пашалан тунемдме пашазе массе тудлан паш пэнгыде контратакым ыштыш.

Тунгалыш жапыште республик паш неле условийыште кучедалаш.

Регулярне армийын кугурак ужашыже, утларак офицер-шамыч мэтэжик-шамыч могырыш лийныт. Герман дэн Италий дег мэтэжик-шамыч паш кугу техникский полшыш на-лыныт.

Шуырак флот-шамыч республик правительстве могырыш кодын. „Хайме 1“ линкорын командже, шуырак крейсер, эскадронно миноссец, подводно лодко шамыч республикым аралаш шогалыныт. „Эспанье“ линкор (кызыт республиканец-шамыч вудыш пуртен колтеныт) да кум крейсер, ик мынар тыгыде судна шамыч гына мэтэжик-шамыч могырыш лийныт.

Авиацие пете гыч шалалтын. Но тунам испанийсе авиаций решайыше вийан огыл ылье.

Регулярне армий деч посна, Франко армийын йадроже—марокканец дэн иностранне легионнын чаштыше шамыч лийныт. Марокканец-шамыч луддым, отличне луйшо улут.

Испанийсе иностранне легион 1920 ийыште формировавлалтын. Тужакоавантюрист дэн уголовно титак ыштыше йен-шамычым контракт почеш добровольно погымо. Легионнышто йаилык гайе дисциплине пурталтеш. Испан Мароккосо востанье вастареш кучедалмаштат легион кугу опытым налын. Франко—легионнын ик организаторже. Тыге Франко кидыште иностранне легион

Республикан войска мотоциклетистышт-шамыч.

Сойузфото.

паш активне, бойевой вий лийын шогаш.

Республикын вооруженно вийже паш изи ылье. Йедиче фронтныш ушышо турло профессиональне, партийне организацие шамыч дәне ышталтыше отряд, алье „колонно“-шамыч гына тунг вийлан шоталатныт. Адак ваш кылдалтдыме „анархосиндикалист“ оборон сектор, „социалистический“, „смешанный“ оборон сектор-шамыч, тулеч моло лийныт. Нине отряд-шамычын чаштыштышт, утларакшым Каталонийыште, фашизмын тарзыже—троцкист кашак предатлыме пашаштым ыштылыныт.

Республиканец-шамычын гэрройлыкышт кэчын кушкэш

Республикын вооружон вийже кучедалаш чот йамдылаште. Бойец-шамыч паш кугу героизмным ончыктышт. Но йедиче командованье дэн кучедалме йедиче оперативне планышт лийын огыл. Дисциплине лушкыдырак ылье. Фронтлаште пашазе отряд-шамыч шаланыш шогеныт. Командоватлыше кадр паш шагал лийын. Тидын дәне, герман дэн италий гыч паш кугу войенне полшышым налыше, опытан мэтэжне войска-шамыч вастареш пашазе отряд-шамычлан кучедалаш паш йосб ылье.

Ноябрь тунгалыштыште Франкон армийже Мадрид дег паш чак лийшме. Октябрь революцо пайрем кэчылан мэтэжик-шамыч Мадридым налнест ылье. Но Мадрид паш пэнгыде пырдыж лийын, тужакын мэтэжик-шамыч шаланышт. Республик армийын героический чаштыше-шамыч вуным паш пэнгыдын пераш тунгалыч.

5 гыч 9 ноябрь мартэ Мадрид паш неле жапым эртарыш. Правительственне войска-шамыч йаилыкла керылтше тушманым чактарен шогымо жапыштак мадрид шемэр-влак дәне пырлы пэнгыде укрепленым ыштышт.

Мадрид йумалан ше армийын пытышашыжым Франко первой тылзыштак ужо. Республиканец-шамычын тулешышт Франкон он сай чаштыше шамыч шуленит. Садлан Франко Герман дэн Италий деч оружий дэн оксам веле огыл, илыше вийымат колташ йодо. Герман дэн италийан войска-шамыч республикан Испаний вастареш шинча орак интервенцым ышташ тунгалыч.

Мадрид йумалне кучедалме годым республиканец-шамыч эре утларак талышыныт. Республикан танке шамыч паш сайын кучедалыч. Республикан льотчик-шамыч висаш лийдыме чап дәне леведалтыч. Ноябрьрыште да декабрьын паш тылзе жапыште аэродромлаште, йужышто мэтэжик-шамычын 150 самолотыштым пытареныт. Тиде сэнгашымаш республикан испан калык кучедалаш йамдылыкше дәне фашизмным ужо шудымжо дәне ыштэн кертын. Добровольно организоватлаштыше милице колонно дэн отряд-шамыч регулярне армийын савыралтыч. Кучедалме жапыштак йедиче командованье ышталте.

Республик армийлан полшаш чыла элла гычат добровольц-шамыч мийаш тунгалыч. Нунын дәне интернациональне отряд-влак ышталтыч. Тужако шуко немич дэн италийан антифашист-шамычат ушнышт. Интервент дэн мэтэжик кашак вастареш испан калыкын кучедалмаше—„чумыр ончыл да прогрессивне калыкын пашаже улмым“ нуно умленат. Мадридым аралымаште, тыгак чумыр армийыште кучедалмаштат интернациональне бригаде-шамычын значеныштым аклен пытарашат ок лий.

Испан компартий—пэнгыде вуйлатыш

Калык фронтын вийжым чумырмаште, регулярне армийым ыштымаште испан коммунист партий мот-

коч кугу пашам ышта. Пэнгыде йедиче командованым, вийан войенне промышленностьюм ышташ, дисциплиным пэнгыдемдаш кучедалаш.

Испан компартийын Мадридысе комитетше организоватлыме 5-ше полз организованность, сар пашалан тунемме, дисциплине, героизм шотышто он сай пример лийын историйыш пура.

Коммунист партийын вуйлатыме пролетариат фашизм вастареш пэнгыдын шогаш вийже ситымым, ше йырже чумыр демократический элемент-влакым ушэн кертымжым ончыктыш.

Гвадалахарэш чумыр туньамбал фашизм кыралтэ

Туньамбал пролетариатнын йедиче фронт верч, фашизм дэн тудлан полшышо-влак вастареш кучедалме опытым испан калык пэнгыдын ушыш налын. Кугу Октябрь революцо, граждан сар, Пашазе-Кресаньык Йонкар Армийым ыштыме историй испан калыкым кучедалаш тунныктен шогат.

Февраль дэн мартыште мэтэжик-шамыч граждан сарыште сэнгашышт ылье. Тунам йудвал фронтнышто наступатлышт. Республик армийын командоватлыме постышкыжо фашизмнын тарзыже-шамыч логалынытат, предательством ыштеныт. Тыге мэтэжик шамыч Малагам налыч.

Малага кайме дәне республиканец-шамычын кэчывал йумалсе положеньышт ик мынаре начареште, но моло фронтнышто васталтыш ыш лий.

Малага кайме дәне республикын чумыр тылзе кынбелле. Армий адакат пэнгыдемдалте.

Мадридым кэчывал йумач авырышашлан мэтэжик-шамычын кучедалаш тунгалыш паш шуко войска дэн техник вийын кучедалмашке савырныш. Мэ-

тэжик-шамыч тужако 25 тужам войскам, шагал гын 150 орудийым чумырныт.

Харамыште кучедалме годым мэтэжик-влак ик мынбар ончыктышт, но Мадрид воктенсе чумыр обстановка ыш васталт. Нэлыже мэтэжик кашакланак тольо; нуно тужак 15 тужам йенгым йомдареныт.

Варажым мэтэжик-шамыч Сигуенса районныш Италий дэн Германыйын 4 дивизиян экспедицион корпусым чумырышт. Тушто шагал гын 30 тужам йенг, 400 орудий, 150 танк, 80 самолет лийын. Мэтэжик-шамыч Мадридым йуд дэн эрвалым авырен налаш планым ыштеныт. 8—12 мартыште интервент-шамыч Гвадалахарын кум могырым наступатлыныт да Гвадалахар корно дәне 25-30 километрлан ончыктыныт.

Гвадалахарыште кучедалме годым республиканец-шамыч 50 утла орудийым, 250 наре пулемотым, 100 утла грузовикым, йа-тыр тракторым да 800 йенг наре плевныйым налыныт. Интервент-шамычын шагал гын 10 тужам йенгышт колэн да сусырген. Республиканец-шамыч 50 наре фашист танк дэн 10 самолетым пытареныт. Тужакын Италий дэн герман экспедицион корпус веле огыл, чумыр туньамбал фашизмат быралте.

Баск-шамыч вийан контратакым ыштат

Интервент кашак Баск эл үмбак керылте да 19 ийунышто Вильбаом налыч. Но Баск армийын садыгак пытарен ышт керт, шкеныштын веле 20 тужам йенгышт йомо.

Баск-влакын вийышт, техникышт шагалрак ылье, авиациышт лийнатыт огыл. Интервент-шамычын авиациышт баск чаштышамыч үмбак мучашдымнын бомбым кышкеныт. Но героический баск-влак интервент дәне чот кучедалыч, кызыт контратакымат паш талын ыштат.

Республикан Испаний сэнга

Централне дэн Мадрид фронтлаште республиканец-шамычын наступатлымыштым кызыт чумыр тунья онча.

Мэтэжик-шамыч ше резервыштым Мадрид дег паш писын шушыш, вийан контратакым ышташ тыршат гынат, йараш ко дегш Республиканец-шамычын кувш боекоспособыштым Франко пажакат сводкэшже признатлен ончыкта.

Мэтэжик дэн интервент-шамыч вастареш Республикын Испанийын кучедалмаше у жапышке куюнен. Йосылык алье шуко.

Совет Ушамысе калык испан калыклан кучедалашыже кече йада полшен шогаш. Туньасе чыла честне айдеме испан калык могырышто.

Комсомол организацылашты отчот дэн сайлымыш

Сайлымэ кампаньэ комсомол пашам сайэмдаш полшыш

Марий-Турек районьшто ВЛКСМ ЦК-н III планум пунчалжым эн ончыч район комсомол актив погынымашыште, варажэ чыла тунгалтыш комсомол организацылаште лончылымо. Сайлымашым эртарыме нэрген ВЛКСМ ЦК-н инструкторийжымат лончылымо.

Тунгалтыш организацылаште отчот дэн сайлымэ погынымаш эртарыме планым ВЛКСМ райком бурош лонгыдемдыме. Организацылаште отчот дэн сайлымэ погынымашлаң йамдылалташ да эртараш полшам ВЛКСМ райком буро член дэн район активысэ комсомолэ-шамыч пэнгыдемдалтыч. Нуным ВКП (б) райком секретарь инструктороватлен.

Тыге йамдылалтме дэнэ йатыр тунгалтыш организацылаште сайлымэ погынымаш активнэ эртыш. Погынымаш организаце йэда 80—100 процент комсомолэ-шамыч лийныт.

Погынымаште комсомолэ-влак комсорг дэн комитет секретарь-влакын пашаштым критиковатлышт. ВЛКСМ райком дэн райкомолын посна пашайенжэ-влакымат брдыжэш ышт кодо. Райкомол могырым колхозласэ комсомол организаце-влакын шагал полшымым критиковатлышт. Райкомол секретарь Милочкиным колесырланымжлан, комсорг дэн комсомолэ-влакын йодышшым жапыште ончыдымылан, демократий пудыртылмылан шылталышт.

Критик гычак раш койо: райкомолын политучобо от-

далжым вуйлатыше Усаков дэн пионер отдел вуйлатыше Ворошилов организацылаште гастролероватлен аэле коштыныт, комсорг, пропагандист, пионер рожатый-влаклан нымогай полшышмат пуэн огыт ул. 35 гыч 12 организацысэ секретарь-влакын пашаштым начар каймылан шотлымо.

Сайлымашым эртарыме дэнэ комсомол вуйлатыме пашаш у актив-влак шогалыч. 13 тунгалтыш организаце дэн комитетлаште у секретарь-влак сайлалтыныт. Со йуз кбргб паша ылыжэ. Погынымаш жапыште эртаралташ тунгалыч. Политик тунэмэ кружок-влак пашаштым сайынак ышташ пажыч. 10 пропагандистым васталтыме. Комсомолэ-шамыч Ленин дэн Сталинын сочиненьштым утларак лудаш тунгалыч. Ленин шеститомниклан 10 комсомолэ-шамыч зайавым пуэн.

Сайлымашым эртарыме жапыште 2 комитетым, 2 тунгалтыш организацым угыч организоватлыме. Комсомолэ-шамычын брдыж пашаш каймышт дэнэ „Свободный путь“, „Трактор“ да 16 партейезд лумеш колхозласэ комсомол организаце-шамыч шаланымым райкомол шинчыде шога. Кызыт нуным восстановитлаш пажыч. Сайлаш йамдылалтме дэн эртарыме жапыште комсомолыш 25 йенг шурен, тужак 8 йенжэ удыр шамыч улты.

Комсомолэ-шамычын революцион шижмашышт кушежш. Буржуазне нацио-

налист Ушкурцев дэн Вержининым комсомол радам гыч поктен лутыч.

Посна комсомолэ-шамычын йула шотышто пужлымыштым (Заболотских—Алексейевск организаце), большевик шижмаш нүшкэмме дэн самокритик пажырым (Нартасс) тужак лумко.

Сайлымэ нэрген ВЛКСМ ЦК инструкторийм пудыртылмашат лийын. Санда организацыште сайлымэ гондым фамилийым йумач удиреныт. Арбор организацыште стотчиклан райкомол представитель ойралтын. Садлан тайгай организацылаште сайлымашым отменитлыме.

Сайлымэ пашам вуйлатымаште райкомолын ситыдымашыжэ уло. Буро член Сысолов, Усковлан, Ворошиловлан Милочкин йолташ улыжат 1-2 организаце гыч веле пэнгыдемдэн. Йатыр организацылаште, тужак кугу организацылаштак, мутлан „Мариец“ завод дэн Нартасс техникумышто погынымашын жапыште эртаралтын. Тыге сайлымэ погынымашым райкомол кўлешын муйлатен кертнэ онгыл, йужо организацыштыжэ кўрылтынат.

Сайлымашым эртарымаште район партийне организаце кугун полшен.

Отчот дэн сайлымэ погынымаште тужак лумко ситыдымаш да пэнгыдемдыме ой-влакым ушыш налын, Марий-Турек комсомол организацылан пашажым йоршеш сайэмдыман. Казаринов.

Комсомол организацын пашажым начарлан шотлымо

„Шам йер“ колхозысо (Торйал район) тунгалтыш комсомол организаце отчот дэн сайлымэ погынымашлан ончыч коч йамдылалтын онгыл. Садлан погынымаш кум шагат вара почылто. Вадерников дэн Михайлов погынымаш почылтмэке веле мийышт. Чернайэв комсомол билет деч посна мийэн. Йуклымашым эртараш комитет секретарь Горев муно погымо йаллыкым веле намайын.

Горев шкэ отчотыштыжэ политик-воспитанье паша нэрген нымат ыш ойло. Пропагандист Паймаков (ВЛКСМ райком пашайен) вич-тылзэ жапыште ик завыатмат эртарен онгыл гы-

нат, Горев тудын нэрген шомакымат ыш палеште. Пропаганда кайдыме дэнэ посна комсомолэ-шамыч политик шотышто шкэныштым кучен онгыт мошто (Антонов М.).

Комсомолышто шогыдымэ рвэзэ-влак коклаште комсомол организаце пашам окышта. 5 тылзэ жапыште комсомолыш ик йенгымат шушмо онгыл.

Кучыкын ойлаш, комсомол организаце кагаз умбалне веле лийын. Садлан тудын пашажым погынымаш начарлан шотлыш да ончыкыжым комсомол пашам вийангдашлан конкретне пунчалын лонгыдемдыш. Комсомолэц.

Райкомолым критиковатлышт

Калинин лум колхоз палэсэ (Параньга район) тунгалтыш комсомол организацын отчот дэн сайлымэ погынымашыжэ 17 ийулышто эртыш. Погынымашлан кўлешын йамдылалтдыме дэнэ жапыштыжэ тунгалын ыш керт. Вихарев В. дэн Михайлов А. погынымашын шагат вара ш коднэ толыч.

Отчотым комсорг Глазырин ыштыш. Критик дэн самокритикын значыныштым умлыдымо Глазырин посна комсомолэ-влакын ситыдымашыштым ыш ончыкто. Пренийште кутырышо комсомолэ-влак веле пэнгыде критикым шарышт, комсоргымат, шкэныштыматеритиковатлышт. Пренийште 8 комсомолэ-

гыч 5 йенжэ ойлен. Нуным ойлымашты гыч раш койо: тиде организацыште политик воспитательнэ паша паш начарын кайен. Вихарев В. дэн Михайлов А. политзаньатыш йамдылалтде коштыныт, йатыр гондым прогулым ыштеныт.

Комсомолэ-шамыч райкомолын начар полшымыжымат пэнгыдын критиковатлышт. Райкомол пашайен-шамыч Калинин лум комсомол организацын паш шуэн мийат.

Отчот дэн сайлымэ погынымаш политик-воспитанье пашам йол умбакэ шогалтышаш ой-влакым пэнгыдемдыш. Райкомол могырым эрвек полшен шога ш трэбытлыш. Афанасьева.

КОСТЬОР
(ОЧЭРК)

Ший гай йылгыжын „йыр-йыр-йыр“ изи энгер йога. Тиде—„Шердыж“ энгер. Энгерын кэчывал могыр сэршытыжэ „Победа“ колхозын уржа пасужо порсын гай койын кийа. Лэва мардеж „выж-выж-ж“ пуалын, вулно гай нэлэ вуйан уржам вудонго сэмьн тарвата. Йүдвал сэржэ—курыкан. Курык умбалне „Красный борец“ колхоз могырышкыла Шердыж йал шуйналтын. Йал покшөлнырак, „Шердыж“ энгер могырышто, түрлө-түрлө пушэнгэ-шамыч укар сывыным чийэн шогалыныт. Тэвэ нинэ пушэнгэ-влак коклаште кок пачашан пбртэн кўкшын койын шога. Тиде—Шердыж пелэ кыдалаш школ. Кызыт тыште Шернур районьсо пионер лагер. Тушто чылажэ колхозник-шамычын 73 икшывышт вэсэлан канат.

Тений тунэмэ ийым кузэ пытаренат?—маньн нуным дэч йолат гын, иктэ дэчат „начар“, алые „ик марден тунэмынам“, маньн ойлымым от кол.

— Отлично! Похвальнэ

грамотым налынам,—маньн моктанымым вэлэ колат.

Пионер-шамыч лагерьште паш сайын канат. Нуно тушто кэчын у виным, у шинчымашым шога. Кушташ, у муро дэн у модыш-шамычым тунэмыт.

19 ийуль. Тиде кэчэ пионер-шамычлан поснак куанымашан. Лагер начальник В. Иандулов йолташ таче кастене костьорым эртарнпаш нэрген ойлен. Садлан пийалан йоча-шамыч касым паш вучышт.

— Кастене—костьор, тушто—мурымаш, куштымаш лийэш,—ойлат икшывэ-шамыч.

Лагерьште модышым организоватлен моштымо дэнэ кас мартэн жап кужунак ыш туч. Йоча-шамыч вучымашкышт шуыч. Кас кочкышым кочмэке, кок рад дэнэ шогалын, строй дэнэ Сталин лум колхоз нур воктенысэ чодраш ошкылыч.

Эн ончыч старший вожатый Жерэбцова Вальа, вара тумырзэ Гусев Элексей, Элексей воктене горнист Мочайев Толба, нуным по-

чэш молыштат ик сэмьн „рышт-рышт“ топкеалын кайат. Тумырзэ—тумырым кыра, горнист—пучым пуалта. Чыланат йошкар галстукан улыт, чыланат куанен, шыргыжыт.

Тэвэ костьор. Талбакан гына мландым кбргбчыны, вич мучашан звездам ыштыме. Звезда умбалне кучшо пу куатлын йула.

Румбалген. Тылзэ костьорыш погынышо йоча-шамычын шинчажым „пыч“ ыштыде тура онча. Колхозын шурино пасуштыжэ „тарт-тарт-тарт“ карш кычкыра. Чодраште, костьор дэч мўндырнат онгыл, изи кайык „чуйик-чуйийик“ шўшкалта. Шўльб вэчэ могырым вўдыжгырак мардеж эркен пуалэш.

—Йоча шамыч, шып лийза! Мемнан ўжымына почэш, костьорышкына ВКП(б) Шернур райком гыч Головонкин йолташ толын. Тудо йошкар партизан лийын. Большевик партийыште 1918 ий гыч шога. Мланна Головонкин йолташ родной Сталин ачанан илышныж гыч, адак граждан сар годсо посна эпизод шамычым ойлен пуа,—манэш старший вожатый Жерэбцова Вальа.

— Йодына! — Чыланат рўжгэ совым кырат.

Тымык. Коклан тул пудышты йук шоқта. Головонкин йолташ кышкел шогалынат, Сталин йолташын революцион паша ыштымыжэ нэрген, Октябрь революцэ да граждан сар гондым гөройла кучедалмэ нэрген посна эпизод-шамычым кўчыкын каласкала. Варажым кызытэ чаплэ илыш нэрген, Сталин Конституцэ да Чкалов, Громов да моло лётчик-влакын йүдвал польус коч Америкийн „АНТ—25“ самолёт дэнэ чонэштымышт нэрген ойлыш.

Йоча-шамыч ожыно йошкар партизанын ойлымжым паш шып колыштыч. Нуно йүдвал польус станце нэрген, Шмидт, Папанна да моло гөрой-шамыч нэрген шуко йодыштыч. Чыла йодышлан марлат, рушлат сайын умландарыме.

Тидын дэч вара куштымаш, мурымаш лийе. Шуко йоча-шамыч шкэныштын усталыкыштым, моштымыштым ончыктышт. Тэвэ Губина Нюра паш сайын кушталтен пуыш. Тудо костьорыш премийлан налме платыжым чийэн толын. Нюра 11 ийаш вэлэ гынат, тений тунгалтыш школым отличье тунэмын пытарен. Тудо кушташ, мураш мастар.

Нюра почэш хор Ворошилов нэрген мурым сылан мураштыш. Хор дэч вара талэ гармоньчо Анисимов Андрейн гармонь шоктымыжэ почэш Йамбаршев Фелба, Йамбаршев Толба, Лубимов Пётр, адак Мочайев Толба марла паш кэлыштарен кушталтышт. Тумырзэ Гусев Ольош руш кугу поэт Пушкинын возымо „Сибирьш“ луман почеламутым кэлыштарен лудын пуыш. Лида Лермонтовын возымо „Парус“ луман почеламутым моштэн лудо. Моло лагерьник-шамычат шкэ усталыкыштым, куанымашыштым ончыктышт. Пытартышлан пролетар гимна „Интернационализм“ мурышт.

Костьор кок шагатат пелэ нарэ шуйныш. Туге гынат, жап шижде эртыш.

Горнист Мочайев Толба пучым пуалтыш. Чыланат почэ-почэ кок рад дэнэ шогалыч. Физкультурник-вожатый Кузнецов Сергей командым пуыш. Командэ почэш, йошкарармёйэцла пэнгыдын ошкылын, лагерьн кайышт.

Йоча-шамычын лүддэ, пэнгыдын ошкылымштым ончэн, тылзэ волгалтара. Түрлө-түрлө кайык шамыч моктен мурыштым мураш. Йырваш ласка, эрык, куанымаш. И. Музуров.

КУГУ НАГРАДЭ

Совет физкультур дви-
жэньшты вўдэн кайшэ
„Динамо“ дэн „Спартак“
добровольный спортивный
общество-шамычын пәп кугу
ончыко каймыштым
пәлөмдән, ССР Ушәм ЦИК
президиум нуным Ленин
ордән дәнә наградитлаш
пунчалын.

Физический культур кад-
р йамдылмашым образ
цово шындымылан, пәш
сай спорт дәнә физкультур
выступләннән Бәлорус-
сийсә физкультур техни-
кум Трудовой Йошкар Зна-
мә ордән дәнә наградит-
лалтын. Тидә техникум
Бәлорус ССР физкультур
институтыш савыраш ЦИК
президиум пунчалын.

Физкультур дән спорт
пашайән да мастар шамыч
(чылажә 47 йән) наградит-
лалтын. Ленин ордән
дәнә—СССР спортын зас-
лужәннй дөятәлжә Н. П.
Старостин, Трудовой Йош-
кар Знамә ордән дәнә—
БССР СНК пәлән физкуль-
тур дән спорт пашам вуй-
латышә Комитет прәдсәдә-
тәл Л. Ш. Кузнәцов,
„Спартак“ обществә фут-
больно командын капитан-
жә А. П. Старостин, Мос-
косо „Динамо“ спортивный
обществә футболно коман-
дын капитанжә С. С. Ильин
да СССР спортын заслу-
жәннй мастаржә - шамыч
А. В. Бухаров, П. А. Иппо-
литов, А. З. Катулин, Е. А.
Кудравцев, Я. Ф. Мель-
ников йолташ шамыч на-
градитлалтын. Знак по-
чета ордән дәнә 38 йәннм
наградитләнә.

Сүрәтыштә: Уфа олан (Башкирий) футбол командыжә.

КУМ НАЦИОНАЛЬНЭ РЭСПУБЛИК ОЛА- ШАМЫЧЫН ФИЗКУЛЬТУР СОРЕВНОВАНЫЭ

Соревнованын кокымшо
кәчнжә пәрийән-шамычын
куржын мийән күшкә тәрш
тымб дәнә тугалы. Тыштә
первой верыш Батырәв
(Йошкар-Ола) ләктә—1 мет-
рат 60 сантиметр кукш-
тыш тәрштән. Личный пер-
венстволан тәрштымаштә
1 метрат 65 сантиметр
шунь. Гриншук, Вәрушкин
(Уфа), Сыропәтов дән Со-
фронов (Йошкар-Ола) 1,55
сантиметр вукштыш тәрш-
тән, кокымшо, кумышо, ны-
лымшә да визымшә вә-
рым налын. Удрамаш
коклагыч Бәссонова (Йош-
кар-Ола) Сысуйәва дән Зай-
кова (Ижевск) ик кукш-
тыш (125 сантиметр) тәрш-
тән.

Диск кышкымаштә пер-
вой дән кокымшо верыш
Йошкар Ола физкультур-
ник-шамыч ләктын. Ни-
кулина 28 метрат 40 сан-
тиметрыш, Цапайәва 26
метрат 20 сантиметрыш ку-
далтән. Соковикова
(Ижевск) 25 метрат 60 сан-
тиметрыш кудалтән.
100 метрыш вольный
стиль дәнә ймаштә первой
дән кокымшо верыш иже-
вәц-шамыч ләктын: Руса-
нов—1 минутат 10,9 секунд,
Шишюкин—1 минутат 18,7
секунд. 100 метрыш брасе
стиль дәнә ймаштә адак
ижәвәцак—Солохин первой
верыш ләктә—1 минутат
34,7 секундышто йын. Туд-
дәч 0,3 секундлан почәш

кодны Позаренко (Йошкар-
Ола) тольо. Марков (Ижевск)
1 минутат 37,2 секундышто
толын. Тугак нылытын 100
метр дәнә эстафетым пуә-
дән ймаштә первой верыш
Ижевск команда ләктә (6
минутат 05,1 секунд).
Удрамаш-шамыч кокла-
гыч ймаштә Йошкар-Ола
физкультурника-шамыч
ончыло улыт. 100 метрыш
вольный стиль дәнә й-
маштә первой верыш Куз-
нәцова ләктә. Тудо 1 ми-
нутат 38,5 секундышто,
Шәвәльова 1 минутат 51,1
секундышто йын. 200
метрыш ймаштә адакат
Кузнәцова (3 м. 51, 3 с.)
да Шәвәльова (4 м. 13,4 с.)
сәнгән.

Дискым Вәрушкин 29 ме-
трат 93 сантиметрыш, Грин-
шук 29 м. 25 сантиметрыш
да Судаков 28,85 сантиме-
трыш кудалтән.

Мәчым кышкымаштә пер-
вой верым Волонкина
(Уфа) нальә. 32 м. 65 сант.
кудалтән. Яковльова
(Ижевск) 32 м. 10 см., Ца-
пайәва (Йошкар-Ола) 31 м.
10 см. кудалтән.

Куржын толын кум гана
тәрштымаштә первой вә-
рыш уфимәц Гриншук
(Уфа) ләктә—12 м. 17 см.
тәрштән. Патырәв (Йошкар-
Ола), 12 м. 08 см. да Гуля-
йәв (Йошкар-Ола), 11 м. 86
см. тәрштән.

Кум йән 1000 метр дәнә
куржмо эстафетыштә пер-
вой верым Йошкар-Ола ко-
мандә налын. 8 м. 20,1 сәк.),
кокымшо Уфа (8 м. 34,30),
кумышо Ижевск (8 м.
43,8 с.).

Тиддәч вара футбол матч
лийә. Уфа дән Ижевск ко-
мандә-шамыч 0:0 счот дәнә
модын.

25 ийулышто ийын со-
ревноватылмаш, 500 да 5000
метрыш куржалмаш да мо-
ло сәмын соревноватылмаш
лийын. Пятартышлан фут-
бол матч лийын. Уфа дән
Йошкар-Ола команда-ша-
мыч вәпшыйын. Модмаш-
тә Уфа команда 4:1 счот
дәнә сәнгән.

У тунә мә ийлан йамдә улыт

Кужмарий пәлө выдә-
лаш школ (Ронго район) у
тунәммә ийлан чыла по-
тыштат йамдылалт шунь.
Колхозник-влак полшмо-
дәнә 200 кубометр пуым
пүчкәдән шындымә. Адак
үстәлым, парт-влакым, дос-
кам, окна-влакым ачалән
шындымә.

Тыгакак Шүргыйал тү-
гальтыш школат (Ронго р-н)
у тунәммә ийлан йамды-
лалтын. Үстәл, парт, доска-
влак чыла ачалымә улыт.
Куэрский.

Полышым нальә

„Будьонный“ колхоз члән
(Йошкар-Ола район) Козло-
ва Александра шым шоч-
шым ончән куштымыжлан
кугыжаныш полышым 2000
тәнгәм нальә.

И. Александров.

Корольовым путыралаш йодына

—А, тый, редактор! Мн-
йым газетыш сәраш! Мый
кә улам?! Колхозын счәто-
водшо. Выше меня не пры-
гайте!—урмыжын йүшб Ко-
рольов Эләксә Праннәк лүм
колхоз пырдыж газетын
редакторжә С. Москвиным
онжә гыч пәрышат, түрлө
сәмын игылтә.

18 ийунышто йүшб Ко-
рольов комсомоләц Ку-
дрәвцевым, Новосоловым,
Комәльовым, Иункор Пай-
дыгановым кырыш. Комә-
льовын пылышым су-
сытыш.

Тидат ыш ситә. Йал со-
ват в у й л а т ы ш ә йүшб
Стрәлков дәнә коктын „ком-
сомоләц-влак мыйым кы-
рыш“, манншкә сәрәв
огыт кәртат Корольов Ми-
клайым лүдыктән, актым
возыктышт да суд органыш
ончаш колтышт.

Кә тугай Корольов? Ко-
рольов Праннәк лүм кол-
хозын (Пектубай р-н) счәто-
водшо. Эреак йүын кош-
тәш. Колхозник-влак дәнә
пәш начар обрапатла, кү-
ләш океуллаш туманла. Ко-
шочшан ватыжым кодәнат,
вәс ватыдәк кайән. Первой-
со ватыжым „тый алиман-
тым ит кычал“, маннш йа-
тыр кана кырен.

Мә, комсомоләц-йункор-
влак Корольовым пролетар
суд дәч пәнгыдын пүтыра-
лаш йодына.

Иункор-влак:

Пайдыганов Г. О.

Москвин С. П.

Новосолов П. В.

Редаксә дәч: Пектубай
прокурор дәч Праннәк лүм
колхозысо пырдыж газет
редактор С. П. Москвин
йолташмә кырышә да
игылтәшә хулиган Корольов
нәргән тәргән налын, пән-
гыдә мәрым ышташ йоды-
на.

Отв. редактор

В. В. ЛАЗАРЭВ.

ЙАПОН ИМПЭРИАЛИСТ КАШАК ИҮДВЭЛ КИТАИЫМ ШУПШЫН НАЛНЭШТ

Япон империалист-ша-
мыч ныл шүдө миллионан
китай калыкым кулышко
савырынәшт. Япон войән-
шывә түрлө провокациям
нытылән, генерал-шамыч-
ным наләдә, сарым ылыж-
тыжә. Тыгә Китайын иктә
почәш вәс областым шуп-
шын налән. Куд ий ожно
Манчжурийым шупшын на-
льә, тудым шкә колони-
йышкыжә савырыш. Ындә
япон империалист кашак
Иүдвәл Китайым шупшын
налнәшт.

Шукәртә огыл Ляуко-
цзю районышто Япон дән
китай войска-шамыч вә-
далыч. Япон командо-
ванжә пәш күләшан Ляу-
коуцзю—Фынтай—Бәйпин
районым аврән налән тыр-
ша. Тидә район кугу күрт-
нә корно уәллан шотлал-
тәш, тужак Иүдвәл Кита-
йысә тун күртнә магис-
траль линий-влак ушнат.
Япон войәншывә китай
наук дән культур цәнтрым,
ожнысо древний столицым
—Бәйпин олам шупшын
налнәжә. А тужачын ки-
тай властылан соглашәвә
условийжым уәртараш по-
на.

Но япон империалист-
шамыч шонымашкышт ышт
шу. Китай калык коклаш-
тә бөйөвой настройәвжә
кушым нуно ушыш пыш-
тән огыт ул. Шкәвыштын
родной мландыштым зах-
ватчик кашак дәч аралаш
шонышо китай войска-ша-
мыч коклаштә лийшә вәш-
талтын нәргән вуно по-
налтән огыт ул.

Кучәдалаш туналмәкәк
китайәц-шамыч Япон аг-
рессор-шамычлан пәш пән-
гыдә отпорым пуышт. Ку-
гу часть-влак дән сар уә-
гарым намайшашлан Япон-
шамычлан жап күйән, сад-
лан кок кана „кәлшыма-
шым“ ыштышт. Бәйпин—
Тяньцзин район дәнә 20
тужам япон салтак-ша-
мыч чумыралтыч.

Япон войска-шамыч Бәй-
пин ола вөктәкәк чумырал-
тыт. Йужо отряд шамыч-
шә Бәйпинышкәк пураш
төчышт, но китай часть-
шамыч нуным чактарышт.

Китай калыкым ишым-
жә дәнә нанкин правитель-
ствә Япон захватчик-ша-
мычлан отпор пуаш йамдә
улымжым уәртарын. Ки-

тайысә түрлө партий дән
организац-влакын конфе-
рәнцыштышт Чан-Кай-ши
выступатлән. Нанкин пра-
вительствә йапонийын вы-
могай требованыжымат
огән вал, тужвал агресси-
йым чактараш да Китайын
независимостым арал-
шашлан нацийын чумыр
вийжым чумыраш уло ви-
йым пышта,—маннш ойлән.
Конференцыштә лийшә-ша-
мыч Чан-Кай-шилан кужун
совым кырен.

Пятартыш уәртәч, япон
войска-шамыч Ляу-
коуцзю умбака артилле-
рий дәнә лүйылдыт. Ты
жапыштак Фынтайыштә
наступләннән тугалын. 37-шә
китай дивизий пәш
пәнгыдын чараклән шога.
Китай газет-влакын уәрт-
тарыштыш почәш, япон
войска-шамыч Ванпин олаш
ныл кана атакым ыштән,
но чактаралтын. Тужак
200 йапонәц колән. Китай
войска-шамыч 10 пулемө-
тым шупшын налын.
Бәйпиныштә йапоний вәш-
тарәш кучәдалаш калык
ассоциацә организоватла-
тын. Тудо 29-шә армийлан
полшән шога.